

Ислом Нури

Аллох нозил қилмаган нарса билан ҳукм қилиш

Ғарр-со'зларда, хусуматларда, қон (қасос) ларда, моливиядаги муомалаларда ва ҳақиқатдаги ҳуқуқларда иттилоф пайдо бўлишида Оллоҳнинг Китобига ва Расулнинг суннатига муурожаат қилиш, Оллоҳ таолонинг ҳукмига бўйсуниш, туг'илганлик ва яшашни тиклаш каби сабаблар. Шубҳа, йолғ'из Угина ҳакамдир ва ҳукм Униқидир. Шундай екан, ҳоқимлар Аллох нозил қилинган Қур'он билан ҳукм қилишлари, райят ҳам ҳукм чиқаришида Оллоҳнинг Китоби ва Расулнинг Суннатига муурожаат қилишлари керак. Аллох таоло айтди: **«Албатта, Оллоҳ сизларни омонатларни о'з егаларига топшириш ва одамлар орасида ҳукм қилинганда адолат билан ҳукм қилишга буруди»** (Нисо: 58). Яна айтди: **«Еу мо'минлар, Аллоҳга итоат қилинган, ва пайғ'амбарга ҳам о'зларингиздан қилинган олимлар (ва муулмон ҳоқим)ларга бўйсунинган! Бордини биро нарса ҳақиқатда мунозарали бўлиб қолсанган, - агар ҳақиқатан Оллоҳга ва охири кунга ишансиз - у нарсани Оллоҳга ва пайғ'амбаримизга қайтарасиз! Мана шу яхшироқ ва чиرويрироқ ҳечдир »** (Нисо: 59). Сўнг Аллох нозил қилган ҳукмлардан бошқасига муурожаат қилиш иймон билан бир жойда жамланмаслигини баён қилади : **« (Эй Муҳаммад) , ўзларини сизга нозил қилинган нарсига (Қуръонга) ва сиздан илгари нозил қилинган нарсаларга иймон келтирган деб ҳисоблайдиган (айрим) кимсаларнинг шайтонга ҳукм сўраб бўришни истаётганларини кўрмадинганми ? Холбуки, уларга унга ишонмаслик бурурган еди. (Чунки)шайтон уларни бутунлай йўлдан оздиришни истайди ... Йўқ, Роббинганга қасамки, то улар ўз ўрталарида чиққан келишмовчиликларда сизни ҳакам қилмагунларича ва кейин сиз чиқарган ҳукмдан дилларида ҳеч қандай танглик топмай , тўла таслим бўлмагунларича - бўйсунмагунларича зинҳор мўмин бўла олмайдилар »** (Нисо:

Ислом Нури

60-65).

Olloh subhanahu va taolo qasam bilan bog'liq kurash, Rasululloh solallohu alayhi va salamga hukm so'rab borgan va u kishining hukmlariga rozi bo'lib, taslim byulmagan kishida buon byulmasligini aytdi. Shuningdek, Allox nozil qilinganidan boshlangani bilan hukm kiladigan xokimlarni kofir, fosiq va zolimlar deb atadi: **«Kimda-kim Olloh nozil qilgan din bilan hukm qilmas ekan, bas, ular kofirlardir»** (Moid: 44), **«Kimda kim? bilan hukm kilmas ekan, bas, ular zolimlardir »** (Moid: 45), **« Kimda-kim Allox nozil etgan din bilan hukm qilmas ekan, ular fosiqlardir »** (Moid: 47).

Ulamolar o'rasidagi ijodiy masalalardagi barcha nizollarda, Ollox nozil qilingan hukmlarga murojaat kilish va bu masalalardan Qur'on va sunnat ochik dalolat kilinganlarni olish va kim bulib qolishdan qat'iy nazar nazarda tutilgan imom yakki sohibi mazhabga tashrif buyurish. Keyingi islomga mansub davlatlarda bo'lib o'tgan faqat (nikoh, taloq, meros kabi) shaxsiy ahvollardagina emas, bundan tashqari sudlashish va butun qonuniy masalalardagi xusumatlarda ham Allox nozil qilgan narsa bilan hukm kilish va xukmni u ikkisi asos qilib olish kerak edi. Shubhasiz, Islom bulinmas bir butun dindir. Olloh taolo dedi: **«Ey mo'minlar, to'la holatdagi islomga kiringiz!** (Yani, islomning bazi xukmlariga itoat kilib, bazilariga itoat kilmayidigan kimsalardan bulmaniz)! » (Baqara: 208). Yana dedi: **«Yo(samoviy) kitobning bir qismiga ishonib, bir qismini inkor qilasizmi? »** (Baqara: 85).

Shuningdek, mazhablarga ergashgan kishilar o'zlarining imomlarining so'zlarini, xususan oqiyadagi doiradagi ishlarda Kitobu Sunnatga qaytarish, ularga muvofiq kelinini olmoq, hilof kelishini juda aniq taassubsiz va tarafkashliksiz rad qilishlari kerak. Shubhasiz, imomlarning

Ислом Нури

o'zlari - ularni Allox saqlanib qolsin - shunga vasiyat kilganlar va barchalarining tutilgan yullari shu bulgan. Kim bunga xilof ish qilsa, garchi ularning mazhablariga nisbatan munosabatda bo'lsa-da, ularga ergashgan bulmaydi va Olloh taolo kuyidagi oyatda aytilgan kishilardan ishdan bo'shatildi: **«Ular Ollohni kuyib o'zlarining bilimdonlari va boshqariladiganlarini qo'shib Masiyobni iymon»**. Ushbu oyat nasorolar haqiqatda bo'sa ham, qilmishlari ularning qilmishiga qarshi barchani o'z ishiga oladi.

«Kim odamlarni urasida Ollox nozil qilmagan narsa bilan hukm kilib Olloh va Rasulinining amrlariga hilof qilsa yuq nafsi havosining uyiga kirib shunaqa kilishni istasa, har qancha qanchadir mo'minlik da'vo kilmasin, Islom va shu kabi oyinni ko'tarib turing. Allox tooo bunday kimsalaring ishlarini munkar, da'volarini esa yolg'on deb atadi: **« (Ey Muxammad) , o'zlarni sizga nozil qilgan narsaga (Qur'onga) va sizdan ilgarigidek qilingan narsalarga ishlov berib yuborilgan deb da'vo qilayotganingizni (o'zimni istayman) kim aytayapti? Holbuki, ularga unga ishonmaslik buyurilgan edi »**(Niso: 60). «Ta'vo kiladigan» deb kalimadan ularda bundayon bulmasligi ma'lum bulmokda. Chunki, «da'vo kilish» iborasi bo'yicha amaldagi oshmaydigan va amalda undagi takozosiga hilof kilinadigan yolg'on da'vogarlariga iste'mol qilinmoqda. »

Olloh taoloning ushbu suzi yukoridagi ma'noni yani ochiklaydi **« Halbuki, ular unga (tog'utga) kofir bulyshaga buyurilgan edilar. »**Chunki tog'utga kofir bulib tavhidning asosidir, bu asosni baxarmagan odam muvahhid bulmaydi. Tavhid - uning mavjudligi bilan butun amallar tug'ri bo'ladigan, yo'qolishi bilan esa amallar buziladigan binolarning asosini belgilab qo'ydi, bunga qadar Olloh taolo o'zaro munosabatda bo'lib dedi: **«Bas, kim tug'ilganidan yuz o'girib, Ollohga bunday narsalarni keltirsa, u juda ajablanib ketmaysiz.**

Ислом Нури

Allox nozil kilgan narsa bilan hukm kilmayidigan kishidan bundayonni nafy qilish Ollohning shariyatini xokim qilish – bundayon, oqida va ibodat ekaniga dalolat kiladi. Alloxning sharati odamlarga faydaliroq va tartib-intizomni saqlovchiroq bugangi uchun xokim kilinmaydi. Keyingi odamlar ular tomogagina e'tiborni qaratishadi va birinchi joyda asosiy tomonni unutishadi. Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло Аллоҳнинг шариатини ибодат деб эмас , фақат ўзига манфаат борлиги учунгина ҳоким қиладиган одамларни айблаб айтади : **«Қачон улар Аллоҳ ва Унинг пайғамбарига ўрталарида ҳукм чиқариш учун чорлансалар , баногоҳ улардан бир гуруҳи (пайғамбар ҳузурига келишдан) юз ўгиргувчидир. Agar Xayoliy ular (tomon) da bylsa, (payg'ambar olilariga) byin egib kelurlar.** « (Nur: 48-49).

Allox nozil qilmagan narsa bilan hukm kiladigan odamning hukmi

Olloh taolo dedi: **«Kimda-kim Allox nozil qilingan din bilan hukm qilmas ekan, bas, ular kofirlardir»**(Mida: 44). Oyati karima ma'nosiga qarab, Olloh nozil qilinganidan keyin boshka narsa bilan hukm qilish kufrdir. Bu kufr goho dindan chikaruvchi katta kufr bulsa, goho dindan chikarmaydigan kichik kufr buladi. Bu xokimning (hukm kiluvchining) xoliga qarab buladi. U agar Olloh nozil qilingan narsa bilan hukm qilish vojib emas deb e'tiqod qilsa va u bilan hukm qilish-kilmaslikda o'zingizni ixtiro qilsa, lekin Ollohning hukmini past ko'rsa va insonlar tomonidan tuzilgan bo'lsa va tuzumni unutilib qo'ysangiz yakki Olloh nozil qilgandan keyin boshka narsa bilan hukm qilish bilan kofir va munofiqning ko'nglini olishni istasa, bu katta kufrdir. Agar Olloh nozil qilingan narsa bilan hukm qilish vojib deb e'tirof etilgan bo'lsa va ko'rilayotgan masala bo'yicha Ollohning hukmi nima ekani bilsa, shundan keyin o'zingning gunohkor bilan bo'lishini nazorat qilib, Alloxning hukmidan yuz o'girsas, u osiy va kichkina kuforni qilingan buladi. Agar Ollohning hukmini bilishga

Ислом Нури

urinsa, bunga kuch-g'ayrat sarflasa, biroq uni bilmasangiz va xato qilsa, u xatokor buladi, xatosi kechiriladi va amalga oshirilgan yordam uchun bitta ajrga ega bo'g'ilgan bo'ladi.

Bu bir xos masalaidagi hukm haqiqatda edi. Ammo umuman massalardagi hukm bundan farxliydir. Shayxulislom Ibn Taymiya yozadi:

«Hokim agar dindor ko'psa, lekin ilmsiz ravishda hukm qilsa, ikki oylidan iborat bo'ladi. Agar olim olimlar, lekin o'zlari bilgan haqiqatni qarshi bilganlar bilan hukm qilsa, ular bilan uchrashish kerak bo'lsa. Agar adolatsiz va ilmsiz ravishda hukm qilsa, ikki oylidan iborat bo'lishga loyiqroq. Bu biron shaxsga qilingan hukm haqiqatida gap edi. Ammo u musulmonlarning dinida umuman hukm qilsa va haqiqatan botil, botilni haqiqat desa, sunnatni bizga, bizni sunnatga, maufrini munkarga, munkarni ma'rufga aylantirsa, Ollox va Rasuli buyurgan narsadan qaytarsa va Olloh va Rasuli qaytargan narsaaga buyursa, bu oyoqni ko'tarib turing unda Olloh taolo ozi xukm kiladi ».

Yana yozadi: «Kim Allox taolo payg'ambarga nozil qilingan narsa bilan hukm kilish vojib deb e'tirof etilgan kilsa kofir bulibdi. Kim odamlarni urasida hukm kilishda Olloh noozil qilingan nargaga ergashmasdan, o'zgacha adolat deb ko'rgan narsa bilan hukm kilishni halol sanasa, uning bu ish kufirdir. Duniodagi har bir ummat-xalq adolat bilan hukm kilishga chakiradi. Gohida ularning dinida adolat kataktonlari adolat deb ko'rgan narsa bo'ladi. Balki Islomga mansub katta bo'lgan amirlardan ko'chib o'tilganlarni ham Olloh noozil qilmagan, o'zlarining ota-bobolaridan qilingan odatlar bilan bilgan hukm kilishadi va Kitobu Sunnat byuycha emas, bundan tashqari mana shu urf-odatilarni bo'yicha hukm qiliwni xohlayman.

Ислом Нури

Shayx Muhammad ibn Ibrohim aytadi: «Agar Olohdan boshlaganingizning hukmi bilan hukm qilsa-yu, aslida Allohning hukmigina haqiqat ekani va uzining bu bilan gunohkor bo'lishiga ishongan bo'lsa, unday yozib qo'yilgan bu ish juda yaxshi bir-ikki marotda olib ketilgan edi. Ammo amalda Olohdan bo'shashganing hukmi bilan hukm kilishni tartiblangan va tilda esa: «Biz xato qilyapmiz, shariyatning hukmi adolatliroq» deb aytilgan ham qo'shnilarning kofirligi dinidan chiqib ketgan odam katta qahramonlik qildi «.

Bu suzlardan ma'lum buladiki, (assida, doimiyam ravishda islomiy hukm kilingan, biroq) u erda sonli bo'lib qo'yilgan yuzli hukum bilan barcha xukmlarda bir xil faol xukmlarda asos kilinadigan umumiy xukmni o'rtasida katta farg'on bor va bu dinni ko'rganingizda. Zotan, kim sharati islomiyani chetga surib, unning urniga insonlar tarafidan tuzilgan uchrashuvlarni baholashda, shu bilan birga kuzatilayotgan shariyatdan keyin yaxshilik va hayotga yaroqliroq bilan bog'lab qo'yilgan. Bu esa shak-shubhasiz, dindan chikaradigan va tavhidga qarshi keladigan katta kufrdir.

Qonun chikarish, halol kilish va harom kilish haqini da'vo qilish

Bandalar ibodatlarda, muomalotlarda va boshka ishlarda unga binoan yurganingiz, shunidek ularning o'rasidagi nizoloraga ajrim olib borganingiz, xusumatlarga barham berganingizdan keyin xukmronlarni xayratda qoldirgan insonlaringizni Robbi Oloh **taoloning haqiqatini yodda tuting, uni yashayapman. Barcha olamlari Parvardigori - Oloh buyukdir** » (Arof: 54). Bandaliga nima narsa yoroqli bo'lishni biluvchi va shu bilan birga ularaga qarshi choralar olib boruvchi zot faqat Uning O'zidir. Parvardigor katta bo'lganidan oldin davom etadi, qarama-qarshi kurashni davom ettirish uchun kiladilar, bunaqi manfaat faqat ularga bo'ldilar. Oloh taolo aytadi:«**Bordiyu biron narsa haqiqatda**

Ислом Нури

munozara qilinmoqda, - agar haqiqatan Ollohga va oxirgi kunga ishansiz - u narsani Ollohga va payg'ambarimizga qaytasiz! Mana shu yaxshiroq va o'qibati chiroylikdir » (Niso: 59). «Sizlar ixtilof qilingan har bir bir narsaning hukmi Ollohga (qaytarilur va U zot kim haq, kim tuman ekliginini ajratib berur) » (Shuro: 10). Allox taolo bandalaring O'zingizning boshdan kechirayotgan chikaruvchi deb qabul kilishlarini inkor qildilar: «Balki ular uchun (kufir va shirk kabi) Olloh buyrmagan narsalni - « din »ni ularaga shariyat qilib bergan sheriklari - butlari bordir ?!**» (Shoro: 21).**

Demak, kim Alloxningni boshqarishdan boshdan kechirishni qabul qilish, Olloh taologa shirk keltirgan byladi. Allox va Rasuli tomonidan taiyinlanmagan ibodatlar barchasi bizni va har qanday bizni zalolatdir. Rasululloh solallohu alayhi va salom dedilar: «**Kim bizniing bu ishimizda (ya'ni dinimizda) undan buloglangan narsani paydo bo'ldi, u rad qildi»**. Bir rivoyatda: «**Kim bizniing ishimizdan bug'lagan biron ishni qilsa, u rad qilinadimi**». Siyosatda va odamlarda o'rtasida xukm yurishida Olloh va Rasuli chikarilgan har qanday holat - tog'utning xukmidi, johiliyat xukmidi: «**Johiliyat xukmron bylishini istaydilarmi ?! Iymonlari mukammal katta kavm uchun Ollohdan ham guzalroq hukuk kiluvchi kim bor ?!** » (Mida: 50).

Shuningdek, xoliol va harom qilingan haqiqat ham faoliyat Ollohga tegishlicha bo'lib, biron kimsa bu haqiqatlarda U zotga sherik bylishi mumkin emas. Allox taolo aytadi: «**Alloxning nomi Tavsif qilingan qilmagan narsalardan emangiz! Zotan, bu ish itoatsizlikdir. Albatta, shaytonlar o'z do'stlarini (yangi mushaklarni) sizlar bilan janjallashishlari uchun vasvasaga solurlar. Agar ularga bo'ysunizgizlar, kech shak-shubhasiz mushriklardan bulib qolasizlar » (An'om: 121).**

Ислом Нури

Allox subhanahu har doim qilingan qildirilgan narsalarini halol sanaygan saytonga va ularning do'stlariga itoat kilishni Ўziga shirk keltirgan deb atadi. Xuddi shu kabi kimda-kim olimlarga va amirlarga Ollox halol qilingan narsoni harom kilishlarda yoki Olloh harom qilgan narsani halol kilishlarda itoat kilsa, o'zlarini oziga ilox tutgan buladi. Olloh taolo aytganidek: **«Ular Ollohnı kuyib o'zlarining olimlari va yo'nalishlarini birgalikda Masih ibni Maryamni Rob deb bililar. Xolbuki, faqat yagona Ollohga bandalik kilishga buyurgan edilar. Hech iloh yo'q, faqat Ung bopzi bordir. U zot ularning shirkklaridan pokdir »** (Tavba: 31).

Nabiy sollallohu alayhi va salam hozirgi oyatni Odiy ibn Xotim roziyallohu anhuqua o'qiganlarda u: «Yo Rasululloh, biz ularga ibodat qilmas edik-ku» dedi. U zot: «Sizlarga Allox harom qilingan qilayotgan narsani xoliol qilingan berishsa, halol sanardingiz, Olloh xayol qilgan narsoni harom deyishsa, sanarding, shunaqa emmasmi, axir?!» dedilar. «Xa, shunday» deganda: «Mana shu ularaga ibodat kilishdir», dedilar.

Halol va harom kilishda Olloh qolib, ularga itoat kilish - ularga ibodat va shirk buldi. Bu esa «Bir Allohdan o'zga iloh yig '» deb guvohlik beruvchisi tavhidga qarshi bo'lib o'tgan katta shirkdir. Shubhasiz, ruhiyatiga qarab ko'ring va harom qilasiz, lekin Olloh taoloning haqiqati. Agar olimlarga va obidlarga Alloxning sharifiga qarshi kurashda halol va har qanday kilishlarda itoat qilingan odam haqida gap shu bulsa - vaholanki ular ilm va dinga yaqin o'qituvchini, bazazoni xatari yozuvlarini olib borishni rejalashtirganlari, biz ularni juda yaxshi bilamiz, musulmon mamlakatlariga yuborilayotgan, musulmonlar o'rtasida u bilan hukm kilinayotgan davomlaridagi hukmlarga itoat kilovchi odamlar haqiqatda nima deyish mumkin ?!

Ислом Нури

Majmuul fatovo (15 / 47-49).

Majmuatut-tavhidin-najdiya (409-s).

Fatul mojid (467-s).

Ibnul Koyim -Alloh qomatni qilsin- dedi: « **To'g'ut** -bandaning ibodatda, ergashishda va itoat kilishda kurashdan oshishligidir. Shu nuqtayi nazardan tog'utlar saqlanib qoling. Uylarning kattalari beshadtirir: 1- Shayton -unga Ollohning laynati bulsin! 2- Bir kimsaki unga ibodat kilinadi va u bunga rozi bo'ladi. 3- Shaxsiy shaxslarni oziga ibodat kilishga chorlagan kimsa. 4- «Oz bulsada g'ayb ilmidan xabardorman» deb da'vo qilingan kimsa. 5- Allox nozil qilingan shariyatdan boshqasi (zamonaviy insonlar tomonidan kuyilgan konunlar) bilan hukm qilingan hokim.

Sharhut tahoviya (363-364-s).

Majmuul fatovo (35/388).

Minxojus-sunnatin-nabaviya.

Shayx Muhammad ibn Ibrohim Olish-Shayx fatvolari (12/280).

Buxoriy va Muslim rivoyatlari.

Musulmon yashashi.

Termiziy, Ibn Jarir va boshqalar rivoyatiyasi.